

Sofía Tajahuerce Barranco*

LA CONVENCIÓ SOBRE L'ELIMINACIÓ DE TOTES LES FORMES DE DISCRIMINACIÓ RACIAL

1. LA CONVENCIÓ SOBRE L'ELIMINACIÓ DE TOTES LES FORMES DE DISCRIMINACIÓ RACIAL.

La Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació racial es va aprovar el 21 de desembre de 1965 per l'Assemblea General de las Nacions Unides en la resolució 2106 A (XX), entrant en vigor el 4 de gener de 1969. Constitueix un dels principals tractats internacionals en matèria de Drets Humans. Els mateixos van començar a desenvolupar-se després de la II Guerra Mundial i de ells emanen el principis recollits en la Declaració Universal dels Drets Humans.

Si parlem de la seua estructura, la Convenció es divideix en tres parts diferenciades. La primera

* Investigadora en el Departament de Dret Internacional "Adolfo Miaja de la Muela" en la Facultat de Dret de la Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

compren dels articles 1 a 7, centrats en les obligacions del Estat part de la Convenció i el dret humà a no sofrir discriminació. La segona part engloba els articles 8 a 16, integrant també dins d'aquesta matèria l'article 22, ja que tots es centren en els diversos mecanismes de compliment que la Convenció preveu. La última part inclou el articles 17 a 25, on es tracten disposicions generals sobre les ratificacions, la entrada en vigor de la Convenció o les esmenes.

Quant al òrgan encarregat de la vigilància de que es dona una correcta aplicació de la Convenció, la mateixa s'encomana al Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació Racial (CEDR). Aquest òrgan es responsable de la monitorització dels avanços dels Estats per donar compliment a les obligacions legals contraguades baix la Convenció. Parlarem més en profunditat d'això en el segon apartat.

La mateixa Convenció defineix el que considera discriminació racial en el seu article 1.1 dient que "l'expressió discriminació racial denotarà tota distinció, exclusió, restricció o preferència basada en motius de raça, color, llinatge u origen nacional o ètnic que tinga per objecte o per resultat anular o menyscabar el reconeixement, goig o exercici, en condicions de igualtat, dels

drets humans i llibertats fonamentals en les esferes política, econòmica, social, cultural o en qualsevol altra esfera de la vida pública”. Es tracta de una definició que adopta un criteri de discriminació racial ample, abastant diferents modalitats i motius.

Si parlem de l'impacte que ha tingut la Convenció, si es mesura segons l'acceptació, hem de dir que la mateixa té una acceptació pràcticament universal per part de la comunitat internacional. A data de març de 2023, compta amb 182 Estats part, havent la majoria d'ells acceptat el mecanisme de presentació de queixes individuals que conté la Convenció. Això demostra, *a priori*, el ferm desig dels Estats de quedar vinculats per les seues disposicions. Per últim, hem de tindre en compte que l'adopció de mesures de discriminació positiva està permès per la Convenció quan les circumstàncies així l'aconsellen (article 2.2); i, de la mateixa forma, que la Convenció no serà aplicable a les distincions, exclusions, restriccions o preferències que un Estat realitze entre ciutadans i no ciutadans (article 1.2).

2. EL COMITÈ PER A L'ELIMINACIÓ DE LA DISCRIMINACIÓ RACIAL.

Reprenent el tema introduït breument sobre el CEDR, aquest es l'òrgan d'experts independents encarregat de supervisar que els Estats part de la Convenció acompleixen la seua aplicació. Es tracta d'un òrgan pioner, ja que aquest va ser el primer òrgan creat per les Nacions Unides per a vigilar i examinar les mesures adoptades pels Estats part per complir les obligacions imposades en virtut d'un acord concret de Drets Humans.

El Comitè es un òrgan autònom compost per 18 experts de gran prestigi moral i reconeguda imparcialitat que exerceixen les seues funcions a títol personal, encara que siguen triats pels Estats part. El procediment per a la seua elecció consisteix en que cada Estat ha de designar una persona dels seus nacionals per posteriorment procedir a la elecció dels membres del Comitè mitjançant la votació secreta d'una llista en la qual apareixen cadascuna de les persones que han sigut designades per cada Estat. Els membres del Comitè es trien per un període de quatre anys, celebrant-se eleccions cada dos. Això, per tant, vol dir que cada vegada es procedeix a la renovació de la meitat dels seus

membres, es a dir, es trien nou membres cada vegada. Per que es puga celebrar l'elecció dels membres deu haver un quòrum de dos terços dels membres de la reunió.

Com queda establert a la Convenció, en la constitució del Comitè s'ha de tindre en compte una distribució geogràfica equitativa i la representació de les diferents formes de civilització, així com dels principals sistemes jurídics.

3.MECANISMES DE COMPLIMENT DE LA CONVENCÍÓ.

Per últim, ens referirem als mecanismes de compliment de la Convenció previstos en la mateixa.

- En primer lloc, trobem els informes periòdics (article 9) que han de presentar els Estats part al Comitè sobre les diverses mesures legislatives, judicials, administratives o d'altra índole que han adoptat i que serveixen per a fer efectives les disposicions de la Convenció; aquests es presentaran cada dos anys i quan el Comitè el demane.
- D'altra banda, la Convenció també preveu un mecanisme de denúncies individuals (article 14) que reconeix la possibilitat de

que una persona o grup de persones que siguin víctimes de violacions de qualsevol dels drets estipulats a la Convenció puguin presentar la corresponent denuncia. Per això, s'han d'esgotar els recursos locals disponibles i, a més, l'Estat contra qui es presenta no sols ha de ser part de la Convenció, sinó que també ha de reconèixer la competència del Comitè per la recepció d'aquest tipus de denúncies.

- De la mateixa forma, també estableix un mecanisme de resolució de controvèrsies entre les parts (articles 11 a 13), pel que un Estat que siga part de la Convenció pot presentar una queixa contra altre si considera que no compleix amb les disposicions que la Convenció estableix.
- Finalment, la Convenció reconeix que les disputes sobre la interpretació o aplicació de la Convenció que no es resolguen mitjançant negociacions o els procediments establerts seran sotmesos a la decisió de la Cort Internacional de Justícia (article 22). Aquest procediment s'iniciarà a instància de qualsevol de les parts de la controvèrsia.

VNIVERSITAT
D VALÈNCIA

Organització educativa,
científica i cultural
de Nacions Unides

Càtedra UNESCO
d'Estudis sobre el Desenvolupament,
Universitat de València

	 VNIVERSITAT D VALÈNCIA Facultad de Derecho
Jean Monnet Chair	Project No. 101048075
Strengthening European Values - SEV -	

Cofinanciado por
la Unión Europea

Project No. 101085459